

Tannturisme

Mange undrer seg sikkert over at NTF ikke har ytret seg mer kritisk om tannbehandling utført på ferieturer til utlandet, populært kalt tannturisme. Det siste året har flere aktører som formidler helsereiser kommet på banen, og tannbehandling er nå blitt en del av disse tilbudene.

NTF får mange henvendelser fra media, mens det har vært forholdsvis stille fra pasienter og medlemmer. Vi har ikke belegg for å påstå at behandling som tilbys utenlands, er av dårlig kvalitet. Derimot har vi i det siste sett tilfeller der det kan reises spørsmål både om faglig forsvarlighet og om omfanget av behandlingen. Likeså fikk vi gjennom en henvendelse fra NRK høre at en tannklinikk fra utlandet var i Nord-Norge og rekrutterte pasienter derfra.

Vårt standpunkt har hittil vært at vi er positive til konkurranse i tannhelsemarkedet – også fra utlandet. Dette er faktisk en forutsetning for dagens ordning med fri etableringsrett og prisfastsetting. Da må vi selvsagt akseptere at en del behandling går ut av landet. Men konkurransen må ha like vilkår. Det vil si at markedsføringslovens bestemmelser må gjelde for alle som driver tannlegevirksomhet rettet mot potensielle, norske pasienter. Dessuten at helsepersonelloven må følges av alle tannleger som utøver yrket her i landet. Vanskeligere blir det dessverre når pasientene reiser ut. Da er det regelverket i behandlerens hjemland som kommer til anvendelse. Og det kan være svært forskjellig fra det norske.

For en tid siden fikk vi presentert en sak der en pasient hadde fått seg forelagt et omfattende behandlingsforlag som vakte oppsikt. Vedkommende sto frem i en avis med sin historie. Dette resulterte i et tilsvarende fra representanten

for den utenlandske tannklinikken som fikk oss til å sperre øynene opp. Her ble det gitt personopplysninger som gikk langt ut over det som vi som helsepersonell kan komme med uten å bryte loven, og både avis og pasient ble truet med ytterligere represalier om de ikke slo full retrett. Og det virket; avisen beklaget og fjernet alle lenker til artiklene i saken fra nettet.

Dette tilfellet understreker behovet for å rette oppmerksomheten mot de problemstillingene vi har pekt på rundt tannturismen. Hvordan få gjort en akseptabel behandlingsplanlegging, når man kun har en enkelt seanse til å bli kjent med pasienten? Og hvordan sikre at nyansene i pasientens ønsker og synspunkter blir forstått – og imøttekommet – når kommunikasjonen med behandler må foregå enten på et språk pasienten ikke behersker og/eller via tredje person?

Ting tyder dessverre på at enkelte profilerte, utenlandske tannklinikker representerer en annen behandlingsfilosofi enn det vi betrakter som faglig forsvarlig her hjemme. Det er en fare for at det kompenseres for lavere pris ved å øke antall tenner som behandles. Man kan undres om prognosen vurderes overhodet. Hvordan vil en omfattende konstruksjon være om fem eller ti år? Får forbrukeren ivaretatt sine interesser på forsvarlig måte? Hvilke klagemuligheter har de som får tannbehandling utenlands? Og hva med komplikasjonene? Jo mer omfattende en behandling er, jo større er faren for at det oppstår komplikasjoner. Hvem tar seg av dette? Hvordan sikre god kooperasjon og pasientens mulighet for å ta vare på tennene etter utført behandling? «Tenner for livet» er vårt norske budskap. Det ikke er mulig for alle, men vi tilstreber det. En viktig

forutsetning er oppfølging fra vår side og egeninnsats fra pasientens. Tennene skal behandles så lite som mulig, men så mye som nødvendig. Det forventer jeg at våre utenlandske kolleger også har som prinsipp, men man kan mistenke at når oljerike nordmenn kommer, da er det like greit å flislegge fra øre til øre. Jeg håper for pasientenes skyld at det ikke er slik.

Vi kan lett oppfattes dit hen at vi nå er ute i næringsmessig ærend, for å forsvare tannlegenes revir. Det er i beste fall en avsporing av diskusjonen. Det er svært mange gode grunner til å gjøre oppmerksom på ulempene, for ikke å si faremomentene, ved å gå i gang med omfattende behandling i et fremmed land. Uten å kunne sikre seg at man har forstått alt som er nødvendig å forstå, uten å ha tilstrekkelig tid til å vurdere alternativer og uten mulighet til å konsultere og diskutere med andre først, er det lett å velge galt.

Dette handler derfor ikke om norske tannlegers markedsandel, men om pasientenes ve og vell. Til syvende og sist er det selvsagt den enkelte som selv avgjør hvor han eller hun skal få utført sin tannbehandling og hva som skal gjøres. Men beslutningen må bygge på så mange og så gode opplysninger at det er mulig å vurdere og ta stilling til foreslått behandling. Først da kan vi snakke om et informert samtykke, med vekt på informert. Det er der vi frykter at skoen kan komme til å trykke mest for tannturistene. Vi fortsetter derfor med å peke på det som er problematisk med tannturismen. Det fortjener pasientene våre.

Grimstad Hospital